

מתיקנות הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

יומא דהילולא של הגאון הקדוש רבי נתן נטע שפירא בן רבי שלמה בעל ה"מגלה עמוקות" י"ג אב (שצ"ג)

בכל לילה קרוב לזמן צחות הלילה היה אומר לאשתו שתלך מן הבית, והיתה הולכת לבית אביה ללון שם עד הבוקר. היו לה עשרה או שנים עשר אחים, פעם סיפרה להם את הדבר, והם רצו לבדוק מה עושה גיסם בזמן זה, והלכו וסבבו את הבית, ושמעו קול נעימות שירת המלאכים, ומרוב מתיקות וכלות הנפש פרחו נשמתם ונפטרו כולם סביב ביתו.

הגאון הקדוש בעל המגלה עמוקות היה חשוב ונכבד בפמליא של מעלה. פעם אחת אמר הס"מ: תנו לי רשות ואנסנו, אבל בתנאי שלא יגלו לו מי אני. הס"מ קיבל הבטחה על זה, ויצא לדרך. התגלה הס"מ אליו בדמות אליהו הנביא זכור לטוב, והציע לו ללמוד איתו, בתקווה כי בהתקרבות זו יצליח במשך הזמן להכשילו באיזה דבר. ענה לו המגלה עמוקות: בוא מחר ותקבל תשובה. בלילה בעליית נשמתו, שאל בפמליא של מעלה אם ללמוד עם זה שנתגלה אליו, ולא נענה - עקב ההבטחה שקיבל הס"מ. למחרת כשהגיע הס"מ לקבל את תשובתו, שוב דחה אותו למחר. גם בלילה השני שאל בפמליא של מעלה ושוב לא קיבל תשובה, ועוד פעם דחה את הס"מ למחר. בלילה השלישי כשחזר הס"מ, אמר לו המגלה עמוקות: "לא אלמד עמך!" כי בטוח אני שאין אתה אליהו הנביא, שהרי זה פעמיים דחייתו אותך, ובכל זאת חזרת אלי פעם שלישית, והרי מבואר בחז"ל (סנהדרין ק"ג): שאליהו הוא קפדן, ואילו אתה אליהו לא היית מגיע אלי פעם שלישית. והלך ממנו הס"מ בבושת פנים, ולא הצליח לנסותו ולהכשילו.

בעת שהב"ח גמר לכתוב את ספרו על הטור ומסרו לדפוס, נודע מזה למגלה עמוקות, וציוה על המדפיס שישתמש באמתלאות שונות מלהדפיס את ספרו, וכן עשה, ונתאחר הדפסת הספר שנה ויותר. באחד הימים עלה לב"ח מחשבתו, לקבל הסכמה על ספרו מבעל מגלה עמוקות, ושלה את ספרו על ידי איש אחד מיידידי למגלה עמוקות. השליח חזר לב"ח ואמר לו, שהמגלה עמוקות אינו רוצה לתת הסכמה. וחלשה דעתו של הב"ח, והיה לו תרעומות עליו.

באותו זמן חלש בנו של המגלה עמוקות, עד שהיה בסכנה. בכה המגלה עמוקות והתפלל לחיי בנו. ונתגלה אליו אליהו הנביא זכור לטוב, והודיע לו, שמחמת תרעומתו של הב"ח נחלה בנו, ובאם לא ילך לפייס את הב"ח, ימות בנו חס ושלום. תיכף מיהר המגלה עמוקות לבית הב"ח ופייס אותו, אמנם הב"ח לא רצה לקבל הפיוס, וישאלהו, מדוע אינו רוצה לתת הסכמה על ספרו, ממה נפשך, אם מצא בו דברים שאינם ראויים, יראה לו הדברים בפנים.

השיב לו המגלה עמוקות, חס ושלום, לא מחמת זה לא נתן ההסכמה, רק מפני ששמע כרוז מן השמים שאם יתן לו הסכמה והספר יכנס לדפוס, יסתלק הב"ח מן העולם, והוא רוצה שרבינו יחיה עוד רבות בשנים. השיב לו הב"ח, "בהדי כבשיה דרחמנא למה לך", אני באתי לעולם בכדי לחבר ספר הב"ח, וברצוני להוציאו לאור עולם בחיים חיותי. כששמע המגלה עמוקות את דבריו, נתן לו הסכמתו מיד, והב"ח מסרו תיכף למדפיס שידיפסו. ואכן תיכף אחר כך נחלש הב"ח, ותוך זמן קצר יצאה נשמתו בטהרה.

כמה פעמים חזר מרן הראב"ד על השולחן ערוך

ציטט בעל פה קטעים גדולים מילה במילה

ראב"ד ירושלים, מרן רבי פנחס עפשטיין זצוק"ל, היה מרא דכוליה תלמודא, כל רז לא אניס ליה. את התשוקה של מרן לתורה הקדושה, את היגיעת התורה של מרן, את ידיעת התורה של מרן, לא ניתן כלל לתאר במילים.

מגיל חמש כבר יגע בתורה יזמן ולילה, ובילותו כבר שלט בבקיאות עצומה בש"ס ומפרישים, וכמו שמסופר, שבאחד הימים הופיע אדם גדול בחיידר שהוא למד, לבחון את הילדים. הוא שאל לילדים חידה, כמה בני אדם נקראים 'קבוץ'. הגאון הגדול מרן רבי פנחס עפשטיין היה הילד היחיד שידע להשיב, על פי דברי רש"י במסכת בבא מציעא (דף פט: ד"ה כי קיפלים), 'ואין קבוץ פחות משתים'.

נספר סיפור נוסף על התקופה שהיה ראב"ד העדה החרדית: פעם אחת בעת שישב בראש המושב של בית דין, באחד מדיני התורה המסובכים מאד שהגיע לפתחו, תוך כדי הדיון עמד וציטט קטעים ארוכים משולחן ערוך והנושאי כלים מילה במילה, מבלי שיפתח ספר להקריא מתוכה.

אחד הנוכחים במקום, שעמד וראה את זה, היה בהתפעלות מהשליטה המוחלטת של מרן בים התורה. הוא לא יכל לעצור בעד עצמו ושאל בתמימה ובפליאה, הכיצד? איך זה מתחפש? מה היא הדרך בה ניתן להגיע לבקיאות נפלאה שכזו, לצטט את השולחן ערוך והנושאי כלים מילה במילה בלי ספר. כששמע מרן רבי פנחס את השאלה, הוא השיב כלאחר יד: "אם היית לומד מספר רב של פעמים את השולחן ערוך, גם אתה היית יודע את דברי הפוסקים בעל פה".

כנראה שהשואל היה קצת 'אויב' קטן, התשובה של מרן עוררה לו מאד את הסקרנות, והוא העיז לשאול את רבינו, "כמה פעמים?" ענה לו מרן רבי פנחס עפשטיין, תשובה שהדהימה את כל המאזינים: "שלש מאות פעמים חזרתי על שולחן ערוך חושן משפט, ולאחר מכן הפסקתי למנות את החזרות הנוספות".

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם יבמות דף צה, טז טבת תשע"ה)

בכיות והתעוררות דקדושה ביום רביעי

ה'שינאווער רב" בעל ה"דברי יחזקאל", בנו בכורו של הרבי הקדוש מרן הדברי חיים מצאנז זצוק"ל, היה איש אלקים קדוש, צדיק יסוד עולם. אין לנו שום הבנה

והשגה בצדיקים קדושי עליון שרפי מעלה, אך נספר סיפור מרטיט שיתן לנו חיזוק גדול ביראת שמים, שסיפר הוד כבוד קדושת האדמו"ר מצאנז שליט"א, מגדולי מעתיקי השמועה בדורינו.

ומעשה שהיה כך היה: הגאון הקדוש מנאסוויז ז"ע סיפר על אחד מגדולי הרבנים בהונגריה, שנטע לשינאווער לרבי הקדוש, והזדמן לו להיות שם ביום רביעי באמצע השבוע. כידוע לרבי הקדוש משינאווער היה עבודה גדולה כשאמר את השיר של יום ביום רביעי בשבת, הרבי הקדוש היה אז מעורר את כל ציבור השומעים, עד שבכו יחד עמו, ורבים מהנוכחים שכבו בארץ בבכיות מרוב התעוררות דקדושה שאחזה בהם, בפרט כשהרבי הקדוש אמר את הפסוק "אם אָמַרְתִּי מָטָה נִגְלִי חֶסֶדְךָ ה' יִסְעָדָנִי".

אחרי התפילה התבטא הרב מהונגריה ואמר: אנשים סבורים שלישינאווער צריכים לנסוע לימים נוראים, לראש השנה, ויום הכיפורים, ואני אומר שלישינאווער צריכים לנסוע ל"יום רביעי".

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם יבמות דף פה, ו' טבת תשע"ה)

מרן רבי
פנחס
עפשטיין
היה הילד
היחיד שידע
להשיב

היתכן שגם אינו לוקה ואינו משלם

השבוע בדף היומי (כתובות דף לב:) נלמד מחלוקת האמוראים כשיש על אדם שני חיובים, מלקות ותשלומין, אם לוקה ואינו משלם, או משלם ואינו לוקה. בספר אוהב שלום מובא סיפור נפלא: כשיצא הרבי הקדוש רבי שלום מקאמינקא ז"ע לדרך לאסוף מעות עבור דבר נחוץ, בא באמצע דרכו לעיר אחת, ויחדר כל העיר לקראתו, וכל אנשיה כיבדוהו עד מאד, עד שנמנעו מלומר "תחנן" לכבודו.

הרבי הקדוש שהה בעיר ההיא משך זמן, אבל לא עלה בידו לקבץ סכום הגון כרצונו. בעמדו לעזוב את העיר, נענה ואמר בדרך הלצה: הנה מציעו בגמרא (שם) פלוגתא בין רבי יוחנן לעולא, רבי יוחנן סובר מילקא לקי וממונא לא משלם, ועולא סובר להיפך, ממונא משלם ומילקא לא לקי. אך לא מציעו שום מאן דאמר שייסבור דגם מילקא לא לקי וגם ממונא לא משלם, אמנם בעיר הזאת ראיתי שסוברים כשיטה זו, דבין מילקא לא לקי - שהרי לא אמרו תחנן, וגם ממונא לא משלם... דבר זה באמת פליאה נשגבה וחיידוש גדול...

זה ווארט שבורא עולם האיר לי שאני לא מוכן למכור אותו בשום מחיר. כל מי שלומד פרשת קרח, לומד שם על הנושא של מחלוקת. יבוא בן אדם ויגיד לעצמו, הפנמתי היטיב מפרשת קרח את חומרת הנושא של מחלוקת, אבל איך מתעסקים בצד החיובי מתוך הפרשה. אז מי שלומד כל שבוע חומש רש"י, מוצא בפרשת קרח גם את המידה טובה מרובה, רש"י על הפסוק (יה, ח) ואני הנה נתתי לך, אומר רש"י, "בשמחה, לשון שמחה הוא זה, כמו וגם הנה הוא יצא לקראתך וְשָׂמַח בְּלָבוֹ". הציטוט שהביא רש"י הקדוש, זה פסוק להדיא בפרשת שמות (פרק ד, יד), מדובר שם על משה ואהרן, שהגם שמשה עלה לגדולה, מכל מקום אהרן לא קינא בו, רק להיפך, יצא לקראתו בשמחה, ורואים מזה איך צריכים להתייחס לאח. רבותי, כלנו בנים של בורא עולם, בנים אתם לה' אלקיכם, אם כך יוצא, שכל יהודי הוא כמו אח שלי, ולכן, וְרָאָהְ – כשרואים יהודי שעלה לגדולה, צריך להיות וְשָׂמַח בְּלָבוֹ, צריכים לצאת לקראתו בשמחה. אך חשבת עוד קוֹנְטְרָט בחמת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, הנה הוא יצא לקראתך, לפעמים זה קורה, למדת עם ילד בחיידך, עם בחור בישיבה, והוא לא היה מר בר רב אשי הכי גדול, הכשרונות שלו לא נראו בשטח. והנה לפתע: "הוא יצא לקראתך", הוא יוצא מהכרים ששתול באדמה שלא רואים את זה, והוא מתחיל לפרוח, הוא פותח ישיבה, ונהיה ראש ישיבה! הוא נהיה משפיע! אפילו באופן זה צריך להיות וְרָאָהְ וְשָׂמַח בְּלָבוֹ, אל תקנא בו, אדרבה, תשמוח ש"אחיך" התקדם ועלה מעלה מעלה.

(מתוך הפתיחה לשיעור – יבמות דף ק, כ"ו סיון תשפ"ב)

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

במדרש רבה (לך לך מא, א) מובא לשון, 'צדיקים יש להן תאוונה, ומה היא תאוונתן, הקדוש ברוך הוא'. די לבוא למעריב או לספירה לחוש זאת. אתמול בלילה (ט"ו אייר-פסח שני) היתה לי הזכיה להגיע לבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו, חצר הקודש קרעטשניף ירושלים, חזרתי הביתה בשתיים עשרה וחצי בלילה בטעינה מליאה ברוחניות.

מרן הרבי שליט"א נכנס למעריב, ניגש להדליק חמש נרות, מתפלל מעריב כמנהג מעות. בספירת העומר הרבי פורץ בזעקה, "וּלְטִהְרֵנוּ וּלְקַדְּשֵׁינוּ בְּקִדּוֹשְׁתָּךְ הַקְּלִינָה". אחרי התפילה הרבי רואה אותי, במאור פנים שאין דומה לו הוא מקבל אותי, ב"ברוך הבא" וב"שלום עליכם".

אחרי התפילה הרבי עולה הביתה, להתכונן ל"טיש פסח שני". הציבור נוטל ידים בחדרים סמוכים לבית מדרש, שם מוגש לקהל "חמץ", לחמניות וסלטים, אבל ב"טיש פסח שני" יש רק "מצות". לפתע בא אלי הגבאי החביב משכמו ולמעלה רבי אלימלך ווייס שליט"א, ומזמין אותי להיכנס לקודש פנימה לרבי עם הספר החדש מתיקות הדף היומי. הייתי בהלם, ברגעים אלו שהרבי מתכונן לטיש הוא קורא לי.

נכנסתי לחדר, חיל ורעדה יאחזון, נזכרתי מפעם קודמת שהייתי בקודש פנימה לפני עשרות שנים, כשהרבי שלי, הרבי של כלל ישראל, מרן ה"באר יעקב" מנדבורנה זצוק"ל בא לבקר את גיסו, "דְּעָר פֿלאם פֿייער", הוד כבוד קדושת מרן הרבי מקרעטשניף מירושלים זצוק"ל.

מרן הרבי שליט"א – יבדל לחיים טובים ארוכים, משבח את הספר ואת השם "מתיקות הדף היומי", ומברך אותי שאני יזכה להמתיק את התורה ללומדיה. ואז הרבי מתחיל לדבר על אבא, רבי שמואל צבי בן רבי בנימין, "איך גְּעִדְעֵנְךָ נָא דִּיין טאַטען אִין יפו" – אני עוד זוכר את אביך מיפו אצל הסבא קדישא הרבי ה"דבר חיים" מנדבורנה זצוק"ל. כשהרבי מדבר על אבא ועל הסבא ה"דבר חיים", השעון עוצר מלכת, הרבי חי את זה כאילו לא עבר מזה מעל יובל שנים.

הרבי סיפר, שבשנה של הבר מצוה שלו, עבר הסבא הדבר חיים מיפו, והשתקע בבני ברק. שאלתי, איפוא היה הבר מצוה של הרבי, ענה לי הרבי, "וְנֹאָס אִיז דִּי שְׂאָלָה" – מה השאלה בכלל, בכפר אתא. ואז הרבי מתחיל לספר על הסבא קדישא מרן רבי איתמר מנדבורנה זצוק"ל, שהרבי רבי איתמר הגיע במיוחד מארה"ב לחתונה של הרבי שליט"א, ורק אחרי שנתיים עלה להשתקע בארץ ישראל.

והרבי סיפר, איך זכה שהסבא קדישא יגיע במיוחד לארץ ישראל לשמחת החתונה שלו, הרי פעם נסיעה מארה"ב לארץ ישראל, לא היה כל כך פשוט כמו היום. רק היה לזה סיבה מיוחדת, הדנה מקודם היה על הפרק איזה שידוך מארה"ב לרבי שליט"א, והרבי מקרעטשניף ירושלים זצוק"ל אמר לסבא קדישא רבי איתמר, שאם בסייעתא דשמיא השידוך יצא לפועל, יהיה בזה ריוח גדול, כי החתונה יהיה בארה"ב, והסבא רבי איתמר יוכל להשתתף. אמנם הרבי רבי איתמר שהיה חכימא דיהודאי, אמר שהשידוך לא מוצא חן בעיניו, ושלדעתו ישמעו הצעות שידוכים מארץ ישראל, והוא יבוא במיוחד לארץ ישראל להשתתף בחתונה. וכך הוי, מרן הרבי שליט"א נהיה חתן אצל הרבי הקדוש מטשורנוביל זצוק"ל, ואכן הסבא קדישא רבי איתמר הטריח עצמו לבוא במיוחד לחתונה בארץ הקודש.

הרבי מעריף עלי במשך כל השיחה האהבה יתירה, כשבסוף הוא מתנצל: "דְּעָר עוֹלָם וְנֹאָרְט" – הציבור מחכה לטיש פסח שני, ולכן לא יכול להמשיך בשיחה עוד ועוד.

הרבי יורד לטיש לבוש בבגדי שבת, באימה ויראה. עוד לפני שהרבי נוטל ידים, הרבי מדבר ממושכות דברי תורה, והרבי זועק: "על דְּרָבִי אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים" – כל מה שאנחנו עושים הוא על דעתם ועל כוונתם של אבותינו הקדושים. מי שלא שמע את הרבי שר "והיא שעמדה", "הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם", לא יבין מה זה דביקות, חוזרים על זה עוד פעם ועוד פעם ועוד פעם בשרי, "הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם". איזה עבודה מרן הרבי משקיע בטיש.

בסוף הטיש הרבי מחלק מצה אפיקומן לשמירה, הרבי ראה שאני מחכה לאפיקומן, אמר לי הרבי שהוא מתנצל, "ס'וֹנְעֵט נָאךְ נְעִמְעֵן צִיט" – זה עוד יקח זמן. הרבי שר שירות ותשבחות בזכה דביקות, הרגשתי כמה קשה לרבי להיפרד מפסח שני. לפני שעזבתי את חצר הקודש קרעטשניף, ביקשתי ברכה אישית לסעודת ייארציית הלילה (ט"ז אייר) של הרבי הקדוש זצוק"ל, שיתקיים בבני ברק ברחוב השל"ה, הוזמנתי לדבר שם. הרבי הודה לי, ובירך שהדיבורים יעשו רושם למעלה ולמטה. נו, מאחר שיש לי כזה ברכה מהרבי, בודאי יהיה לי סייעתא דשמיא מיוחדת, בפרט כשמדברים על הרבי מקרעטשניף ירושלים זצוק"ל, שאי אפשר שלא להתנגע, זכרתי ימים מקדם.

(מתוך הפתיחה לשיעור – יבמות דף ע, ט"ו אייר תשפ"ב)

כ"ק מרן הרבי מקרעטשניף ירושלים שליט"א בקבלת הספר החדש מתיקות הדף היומי

מאוצרות המועדים

הרבי הקדוש המגיד מקו'ניץ כותב בספרו עבודת ישראל (פרקי אבות פ"ג מ"א): יש ימים בשנה שהם שפלים, דהיינו בין המצרים, ויכול אדם יותר להעלות יותר ניצוצות, ויותר אבנים טובות ומרגליות יוכל ללקט בהם ולהעלותם, ומה שיוכל אדם לתקן בט' באב שהוא בשפלות, אינו יכול לתקן בשמחת תורה, וכן להיפך. כי חרוצים ימיו של אדם, ובכל יום ויום צריך אדם לעשות תיקונים שנחרץ עליו דבר יום ביומו, ומה שיוכל לתקן ביום זה, לא יוכל לתקן למחר, כי למחר צריך לעשות תיקונים אחרים וללקוט אבנים טובות ומרגליות. וכל זה צריך לתקן בתורה ובתפילה ובתשובה, לא כקצת המוני עם שאומרים שלא יוכלו להתפלל בין המצרים, ובודאי המה כסילים ולבם בל עמם, רק צריך להתחזק עצמו בתורה בתפילה ובתשובה בימים שבין המצרים שהם ימי תשובה.

נקודה למחשבה:

הגאון הקדוש רבי ישראל סלנטר זצוק"ל אמר, שאפשר להתעלות ברוחניות בט' באב על ידי עבודת האבלות על ירושלים וגלות השכינה, לא פחות ממה שאדם מסוגל להתעלות ביום הכיפורים על ידי עבודת התשובה.

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661